

ANTEP

Posted on 20/10/2014

Antep Ermenileri ekonomik anlamda şahane bir duruma sahiplerdi ve refah içerisinde yaşıyorlardı. Onlar uyanık, becerikli, başaran, çalışkan ve ilerleyen zamanın ruhunu algılayan insanlardı. Şehrin hemen tüm ticareti, zanaatlar, mesleki atölyeler, üretim yerleri onlara aitti. Yerli tüccarlardan bazıları Mısır ve başka yerlerde de ticari şirketler kurmuşlardı. Nazaretyan kardeşler, Cebeciyan kardeşler, Aşçıyan, Leylekyan, Barsumyan, Hovhannes Kürkçüyan, ve diğerleri bu tüccarlardandı. Oldukça zengin birçok Ermeni'den biri de Asadur Ağa Nizipliyan'dı.

Sabun fabrikalarında (masbana) zeytinyağıyla karışık, ender kalitede sabun üretilmekte ve Türkiye'nin değişik şehirlerine ithal edilmekteydi. Garabet Nazaretyan, böylesine meşhur bir fabrika sahibiydi, ithal ticaretinde Hanne Kürkçüyan ve Ardaşes Adanalıyan en bilinenlerdendi.

Antep'te ilk ticari matbaa Avedis Khanzadyan, Toros Bülbülyan, Khoren Varjabetyan, Hagop Kabbenciyan, ve Nazar Kıvıryan'ın üyesi olduğu özel bir şirket tarafından 1910'da kurulmuştu. 1909'da, Şirket matbaa işini öğrenebilmesi için Nazar Kıvıryan'ı Halep'e göndermiş, o da oradan dönüşünde matbaa aletlerini kendisiyle Antep'e getirmişti. Başlangıçta, şahane ticari gelirleri olan işleri, Balkan savaşı nedeniyle, siparişçilerine varolan 5-6 bin altın borçlarını ödeme olanaksızlıkları yüzünden bozuldu.

ANTEPLİ ERMENİ TÜCCARLARIN İSİM LİSTESİ 1909 MİLLET HANINDA

1. Hagopcan Yağubyan, kahve ve şeker,
2. Sahak Bijyan, manusa,

3. Movses Papazyan, manusa,
4. Kevork Horomyan, manusa,
5. Nerses Sülahyan ve kardeşler, kerestecilik, dericilik vs.,
6. Mateos Yerganyan ve Serop Keşişyan, manusa,
7. Hovhannes Bijyan, manusa,
8. Basmacıyan kardeşler, manusa,
9. Mıgırdiç Keşkekyan, manusa,
10. Cebeciyan kardeşler, kerestecilik ve dericilik,
11. Kevork Leylekyan, manusa,
12. Pilibos Ağcıyan, manusa ve kerestecilik,
13. Movses Leylekyan, manusa ve kerestecilik,
14. Hovhannes Khaşkhaşyan, perakende satış,
15. Misak Nurhanyan, perakende satış,
16. Garabet Barsumyan, sarraf
17. Yeğişe Parseğyan, manusa,
18. Garuc Mercanyan, manusa,
19. Markar Ciğerciyan, manusa,
20. Garabet Kalustyan, manusa vs.,
21. Armenak Aycıyan, manusa ve kerestecilik,
22. Garabet Arusyan, manusa ve kerestecilik,
23. Garabet Bazikyan, manusa,

NAZAR AĞA HANINDA

1. Kevork Topbaşyan, kilim satıcısı,
2. Sarkis Sahakyan ve Hovsep Sahakyan, sarraflar,
3. Bedros Aşçıyan, sarraf ve toprak sahibi,
4. Stepan Keşişyan, kerestecilik vs.,
5. Levon Sahakyan, kerestecilik vs.,
6. Hovhannes Piranyan, manusa,

7. Garabet akıcıyan, kerestecilik vs.,
8. Krikor Yesayan ve Püzant Sukiasyan, itilik ve kerestecilik,
9. Hagop Arslanyan ve evlâdı, bakır satıcıları,
10. Krikor Kabakıyan ve evlâdı, manusa,
11. Rupen, saati,

HACI ÖMER HANINDA

1. Manuel Topbaşyan, sabun satıcısı,
2. Garabet Babikyan, manusa,
3. Toros Sahakyan, sarraf,
4. Melkon Kabakıyan ve kardeşler, manusa,
5. Harutyun Levonyan ve kardeşler, manusa,
6. Dzerun Dzernikyan, manusa,
7. Hovhannes Sahatıyan, manusa,
8. Hovhannes Levonyan, sarraf ve fıstık satıcısı,

SAHAKYAN-ĞAZARYAN HANINDA

1. Kalust Ğazaryan ve evlâtları Toros, Garabet, Hagop, Nazar, manusa vs.,
2. Nazaret Manuşakyan, Gümrük malları,
3. Kevork Tataryan, manusa,
4. Sarkis B. Nazaryan, manusa,

İKİ KAPILI HAN'DA

1. Dikran-Rupen Yegavyan, manusa vs.,
2. Sarkis G. Nazaryan, manusa vs.,
3. Garabet Kargayan, manusa vs.,
4. Kevork Demirciyan, metal,
5. Movses Ammiyan, pamuk,
6. Garabet Hindoyan, yağ vs.,

YÜKSÜKÇÜ HAN'DA 1. Movses Arslanyan, bakırcılık,

EMİR ALİ HAN'DA 1. Y. Karamanukyan ve kardeşleri, manusa,

BASMACIYAN HAN'DA 1. Harutyun Basmacıyan, tüccar,

HANLAR DIŞINDA İŞYERİ BULUNAN TÛCCARLAR

1. Hanne Kürkçüyan, sabun,
2. Garabet Nazaretyan, sabun ve ziraat mahsülleri,
3. Ardaşes Adanalıyan, sabun,
4. Sarkis Kıracıyan, iğne işi el işlemleri,
5. Hovsep Arakelyan, manifaturacılık ve koyun satımı,
6. Garuc Karamanukyan, manifaturacılık ve iğne işi el işlemleri,
7. Garabet Yağsızıyan, manusa,
8. Harutyun Ammiyan, manusa,
9. Melkon Karamanukyan, manusa,
10. Hagop Boğaryan, manusa,
11. Kevork Cebeciyan, manusa,
12. Ohan Güreliyan, kerestecilik,
13. Nazar Birecikliyan, sarraf,
14. Harutyun Birecikliyan, sarraf,
15. Misak Matosyan, «Singer» marka dikiş makineleri ve kumaş satımı,
16. Hrant Sülahyan, kilim,
17. Hagop Bezciyan, ilaç, eczacı,
18. Harutyun Kürkçüyan, manifaturacı,
19. Hovsep Kendirciyan, toprak sahibi, manifaturacı,
20. Minas Kendirciyan, toprak sahibi, manifaturacı,
21. Movses Topçuyan, manifaturacı,
22. Kevork Loşkhacıyan, manifaturacı,

23. Hovhannes Birecikliyan, sarraf,
24. Apraham Babikyan, sarraf,
25. Toros Kıracıyan, tüccar,
26. Kevork Kıracıyan, tüccar,
27. Hovhannes Cebeciyan, büyük toprak sahibi,
28. Yeğia Kharacıyan, tüccar,
29. Krikor Cebeciyan, tüccar.

L. Nazaryan

Kaynak: XV. Yüzyıldan 1915'e Günümüz Türkiye'sinde Ermenilerin Ticari-Ekonomik Faaliyeti Toplu belgeler, derleyen: Khaçadur Dadayan, «Gasprint» Yayıncılık, Yerevan, 2012